

ÖRÖKZÖLD

KÖNYV ÉS ÉLETMÓD (KIVONAT)

► **GORDON N. RAY**
A Guggenheim alapítvány elnöke

Manapság gyakran lehet hallani a „könyv válságáról”, ami éles ellentétben áll az analfabétizmus elleni harccal, azzal az állandóan növekvő szereppel, amelyet a könyv a harmadik világ országaiban játszik. Ez a szerep viszont mind inkább csökken a nyugati országokban, különösen az Egyesült Államokban, ahol egyre erősödik a könyvelenes tábor hangja. A könyvvel kapcsolatos problémák eredete a túltermelésre és az ebből következő csömörre vezethető vissza. A túltermelésben nagy szerepet játszik az a tény, hogy a könyvkiadók a bestsellerekért harcolnak. Így megnő a mai könyvkiadásra oly jellemző visszamaradt, korán elavuló könyvek száma. Felmerül a gondolat, hogy az egyetemi kiadók vegyék át a komoly irodalmi értékkel rendelkező, kis példányszámú könyvek kiadását – ezt azonban megnehezítik a jelenlegi válságok, amelyekre jellemző példa a Harvard University Press csődje. A tudományos kutatási eredményekről megjelenő folyóiratcikkekkel kapcsolatban szokás a hatványozódó, exponenciális növekedésről beszélni, viszont nem állnak rendelkezésünkre megbízható adatok ezen közlemények valódi értékéről. A kiadványok számának növekedése nemcsak az egyéni olvasó elé (aki legalább saját ízléséből és szükségleteiből indulhat ki), hanem a mind kisebb költségvetéssel rendelkező könyvtárak elé is nehéz akadályt állít. A túltermelés és a csömör állított sokakat szembe a könyvvel, és ezek

*Kép: Fortepan /
FŐFOTÓ*

a könyvpótló kommunikációs eszközöket, a gépi visszakereső rendszereket és mikromásolatokat támogatják. Ezek olyan veszélyt jelentenek a könyv számára, mint amilyen-től a festészetet féltették a fényképezés feltalálásakor. Valójában pedig a festészet új ösztönzést kapott, új formákat keresett a fényképezés feltűntével. Az új eszközök igazi értéke abban jelentkezik, hogy életünket megváltoztatják, színesebbé teszik, megkönnyítik a gyors tájékozódást, megváltoztatják a világról alkotott képünket. Nem szabad eltúlozni szerepüket, és fogyatékoságaikat figyelembe véve azt mondhatjuk, hogy a könyv felveheti velük a versenyt. Korunkban a látás szerepe is megváltozott, nagyobb jelentőséget kapott – elég itt a gyermekek korai televíziózására gondolni –, a könyvet is „nézik”, mint a televíziót. Az audiovizuális oktatásnak is megvannak a maga korlátai. A tanár tapasztalatai szerint az ösztönzést nem a nézés adja, hanem a tanár és a diákok, illetve a diákok egymás közötti személyes kapcsolata. A visszakereső rendszerek és az információs központok nem pótolhatják a könyvtárakat: fenntartásuk a hagyományos könyvtárénál jóval drágább, és hatékony működésük csak magasan képzett szakemberek útján biztosítható. A mikromásolatok a könyvkiadást nem változtatják meg sok tekintetben. (Kivétel pl. a doktori disszertációk és egyéb, kevés szakember érdeklődésére számot tartó kiadványok.) A mikromásolatok körül (akárcsak a reprint-kiadványok esetében) nagy a zűrzavar. A különféle egyéni, nem összehangolt vállalkozások nem biztosítanak állandó jó minőségét, használatukat pedig megnehezíti az olvasóberendezések rossz minősége, fogyatékoságai. A történelem sokkal jobban megismerhető a könyvek segítségével, mint az elmúlt korok tárgyainak alapján, ráadásul a könyvek egy

KÖNYVAJÁNLÓ

további, negyedik dimenziót is adnak az ember életének. A nemzetközi könyvvével kapcsolatban Franciaország jó példával járt elől azzal, hogy a Művelődésügyi Minisztérium könyvet ad nászajándékba a könyvév folyamán házasságot kötők számára, a Bibliothèque Nationale pedig ebből az alkalomból rendezte meg az ország történetének legnagyobb szabású könyvkiállítását. A könyv természeti erőként működik, és ha nem zavarjuk meg ökológiáját, alapvető viszonyát az emberi környezethez, továbbra is az emberiség legjobb barátja marad.¹ ►

¹ Forrás: Könyvtáros 22 (1972/10) 587. p.

szerk. Reuss András és Görföls Tibor:
**Úton az egység felé : a római
katolikus-evangélikus párbeszéd
dokumentumai, 1972-2013**

Luther; Vigília, Budapest, 2021.

szerk. Puskás Attila és Gárdonyi Máté:
**Zsoltárok a Bibliában, a liturgiá-
ban, a személyes imaéletben és a
teológiában : "Egész életemben
az Úrnak énekelek, zsoltárokkal
dicsérem, amíg csak vagyok."
(Zsolt 104,33)**

Szent István Társulat, Budapest, 2022.